

Jaarverslag Commissaris van de Koningin

2003

Jaarverslag Commissaris van de Koningin

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding: Delta 2003	4
1. Burgemeestersaangelegenheden	6
2. Gemeentebezoeken	9
3. Koninklijk Huis	10
4. Openbare orde en veiligheid	11
5. Representatie	16
6. Overige taken	22
Bijlage: Overzicht van werkzaamheden in het verslagjaar	23

Voorwoord

Voor u ligt mijn jaarverslag over het in veel opzichten bewogen jaar 2003. Bewogen omdat er veel voor Zeeland belangrijke zaken zijn voorgevallen.

Op 1 januari 2003 begon het herdenkingsjaar Watersnoodramp 1953. Gedurende het gehele jaar zijn er, onder het motto herdenken, leren en vooruitzien, diverse projecten rond het thema watersnood gestart. In de inleiding kom ik nog uitgebreid terug op de Nationale Herdenking en de bijeenkomst voor hulpverleners.

Overdracht PSD.

(foto: Pieter Jan Mersie)

Op 14 maart 2003 werd door Hare Majesteit de Koningin de Westerscheldetunnel feestelijk geopend.

Na de verkiezingen in maart 2003 is ook voor de provincies het duale tijdperk aangebroken. Voor mij als commissaris van de Koningin betekent dit dat ik over het jaar 2003 een zogeheten burgerjaarverslag moet uitbrengen waarin ik aan de staten rapporteer over de kwaliteit van de dienstverlening en de kwaliteit van de procedures op het terrein van burgerparticipatie.

Sinds het aftreden van commissaris van de Koningin Houben van de provincie Noord-Brabant, ben ik de langst zittende commissaris in Nederland. Dit brengt de titel van "doyen" met zich mee. Het doyenschap houdt onder andere in dat ik voorzitter mag zijn van de Kring van Commissarissen van de Koningin. De staten van Zeeland hebben mij voor het goed vervullen van deze rol extra ambtelijke ondersteuning gegeven.

Belangrijk voor mij is ook dat na het besluit van de staten van 28 juni 2002 over een uitbreiding van de personeelssterkte van het kabinet, nu ook feitelijk begonnen is met het met het werven van kandidaten voor met name openbare orde en veiligheid functies. De eenheid openbare orde en veiligheid is inmiddels omgevormd tot een cluster met aan het hoofd een clustercoördinator. Inmiddels is in de helft van de beoogde uitbreiding voorzien.

Inleiding: Delta 2003

Zoals ieder jaar wil ik ook dit jaar de inleiding wijden aan een onderwerp of een gebeurtenis die mij in het afgelopen jaar geraakt heeft, of die bijzonder in de belangstelling heeft gestaan. In voorgaande jaren kwamen openbare orde en veiligheid, het comité van de regio's, het internationale jaar van de vrijwilliger en mijn 10-jarig ambtsjubileum aan de orde. In het jaar 2003 had voor mij het project Delta 2003 grote betekenis.

In het jaar 2003 was het 50 jaar geleden dat in West-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland de Watersnoodramp plaatsvond. Deze voor Nederland rampzalige gebeurtenis is gedurende het hele jaar 2003 op diverse wijzen herdacht. Daarbij was echter niet alleen herdenken het motto, ook leren en vooruitzien waren thema's die centraal hebben gestaan in het herdenkingsjaar. Ik denk dat wij gezamenlijk de Watersnoodramp niet alleen op een heel waardige manier hebben herdacht, maar dat we ook op een positieve manier het herdenkingsjaar hebben aangegrepen om onze kinderen en kleinkinderen iets van de gebeurtenissen van toen te laten leren en om de vrijwilligers van destijds te bedanken.

Deze inleiding staat in het teken van het Project Delta 2003 en dan met name de Nationale Herdenking en de bijeenkomst voor hulpverleners.

De activiteiten die voor dit jaar op stapel stonden, werden gecoördineerd door het Bestuurlijk Overleg Delta 2003, een gelegenheidssamenwerkingsverband van verschillende overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en hoogheemraadschappen) in het zuidwesten van Nederland, alsmede van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het Bestuurlijk Overleg werd voorgezeten door de Zeeuwse gedeputeerde L. Coppoolse. De dagelijkse werkzaamheden waren in handen van het Projectbureau Delta 2003.

De Nationale Herdenking

Een bijzondere gebeurtenis in het herdenkingsjaar 2003 was uiteraard de Nationale Herdenking van de Watersnoodramp op zaterdag 1 februari 2003. Deze sobere en plechtige herdenkingsbijeenkomst vond plaats in Oude-Tonge (Zuid-Holland) en Ouwkerk (Zeeland). Hare Majesteit Koningin Beatrix, minister-

Kranslegging Nationale Herdenking Watersnoodramp 1953.

(foto: Jaap Wolterbeek)

president Balkenende en diverse andere hoogwaardigheidsbeleders waren onder de genodigden. Daarnaast waren ruim 500 slachtoffers en nabestaanden uitgenodigd om deze bijeenkomst bij te wonen. Het uitnodigingsbeleid was er naar mijn mening terecht op gericht om vooral slachtoffers en nabestaanden van slachtoffers bij deze herdenking te betrekken.

Commissaris van de Koningin J. Franssen van de provincie Zuid-Holland opende de plechtige bijeenkomst in Gemeenschapscentrum De Grutterswei in Oude-Tonge. Een bewoonster van die plaats, mevrouw Van den Ouden-Huijer vertelde over haar ervaringen tijdens de Ramp en de tienjarige Eliza Mari Maliepaard droeg het gedicht voor waarmee ze een wedstrijd voor de Goereese basisscholen had gewonnen. Deze onderdelen werden omlijst door Polygoon filmfragmenten, muziek van het Souburgs Koper Quintet en zang door het koor C.O.V. Laudando.

In een sneeuwstorm legden Koningin Beatrix en minister-president Balkenende een krans op de Begraafplaats Slachtoffers Watersnood 1953 in Oude-Tonge.

De Koningin en de premier vertrokken hierna met de drie commissarissen van de Koningin, de drie gedeputeerden en drie burgemeesters naar het eveneens besneeuwde Ouwkerk, waar het Museum Watersnood 1953 werd bezocht. In de beslotenheid van restaurant De Vierbannen vond een ontroerende ontmoeting plaats met overlevenden van de Ramp.

Rondom de gebeurtenissen op 1 februari hebben de Nederlandse omroepen een dag- en avondvullend programma gemaakt dat zeer veel kijkers heeft getrokken. In september 2003 won de NOS voor de TV uitzending op 1 februari, in de categorie "Nieuws en Evenementen", een Gouden Beeld van de Academy Awards.

Bijeenkomst Hulpverleners

Een tweede belangrijke gebeurtenis vond plaats op 18 september 2003. In het stadje Tholen was een (inter)nationale bijeenkomst voor de hulpverleners die tijdens en na de Watersnoodramp verschillende vormen van bijstand hebben verleend, georganiseerd.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet was hier te gast als voorzitter van de Standing Commission van het Internationale Rode Kruis. Verder waren er bijna 150 genodigden namens o.a. de hulporganisaties, de Nederlandse gemeenten die in 1953 hulp boden en de landen die destijds een helpende hand reikten.

Het overgrote deel van de gasten bestond echter uit hulpverleners uit die tijd. Ook bij deze bijeenkomst was het uitnodigingsbeleid gericht op de mensen die er destijds daadwerkelijk bij betrokken waren. Er waren ruim 400 hulpverleners aanwezig van de 1750 die zich in totaal in de loop van het jaar bij

het projectbureau Delta 2003 hadden aangemeld. Al van tevoren was aangekondigd dat slechts enkele honderden hulpverleners zouden kunnen worden uitgenodigd. Aan alle aangemelde hulpverleners is een door minister-president Balkenende ondertekende bedankbrief gezonden. Ook kregen alle hulpverleners een klein sieraad, de Watersnoodster. De hulpverleners stelden deze attentie bijzonder op prijs, getuige de vele hartelijke bedankbrieven, die het projectbureau Delta 2003 na 18 september ontving.

Bedankkaartje van mevrouw Koster-van Schaik.

(archief projectbureau Delta 2003)

Tijdens de bijeenkomst zelf heb ik in een toespraak dankbaarheid uitgesproken voor alle hulp die het rampgebied werd geboden in 1953. In mijn toespraak heb ik onder andere aandacht besteed aan het feit dat de hulpverleners door hun traumatische ervaringen ook zelf slachtoffer zijn geworden. Oud-minister Pronk van Ontwikkelingssamenwerking sprak over de organisatie van hulpverlening bij rampen toen en nu en Prinses Margriet reikte de eerste Watersnoodsterren uit. Later sprak zij persoonlijk met enkele hulpverleners over hun ervaringen.

Nadat Prinses Margriet na de lunch was vertrokken, maakten de honderden hulpverleners per bus een interessante rondrit over het eiland Tholen of door West-Brabant.

1. Burgemeesters- aangelegenheden

Herindeling Zeeuwsch-Vlaanderen

Op 1 januari 2003 zijn de zeven Zeeuwsvlaamse gemeenten samengevoegd tot de drie nieuwe gemeenten Hulst, Terneuzen en Sluis. Direct na de gemeenteraadsverkiezingen heb ik met de gekozen raadsleden overlegd over de waarneming van het burgemeestersambt. Vervolgens heb ik de zittende burgemeesters van de oude gelijknamige gemeenten met ingang van 2003 aangesteld tot waarnemend burgemeester van de nieuwe gemeenten tot het moment dat de door de Kroon benoemde burgemeesters zouden zijn aangetreden. Door het aanstellen van waarnemers konden de raden en vertrouwenscommissies zonder tijdsdruk in een volwaardige benoemingsprocedure tot een weloverwogen keuze komen. Met teleurstelling heb ik moeten constateren dat in alle drie gevallen minder dan tien personen gesolliciteerd hebben. Overigens gaf de kwaliteit van dit selecte gezelschap geen reden tot klagen.

In juni zijn de drie nieuwe burgemeesters Lonink (Terneuzen), Mulder (Hulst) en Sala (Sluis) geïnstalleerd. Met de installatie en beëdiging van deze burgemeesters heb ik het nieuwe gebruik ingevoerd om burgemeesters voortaan te beëdiggen tij-

dens de raadsvergadering. Bij hun installatie heb ik aan hen een rondvlucht aangeboden boven hun territorium.

De installatie van de drie Zeeuwsvlaamse burgemeesters betekent dat er op dit moment in Zeeland geen enkele waarnemend burgemeester werkzaam is.

Voor het overige hebben er zich in het Zeeuwse burgemeesterscorps geen wijzigingen voorgedaan.

Samenwerking

Tot mijn vreugde hebben de Zeeuwsvlaamse burgemeesters elkaar van af het begin goed weten te vinden. Daarbij hebben zij kenbaar gemaakt te streven naar intensieve regionale samenwerking. Zij geven daarmee het goede voorbeeld om waar dat mogelijk, nuttig en noodzakelijk is, gezamenlijk op te trekken.

Overigens heb ik de indruk dat in het algemeen de onderlinge band tussen de Zeeuwse burgemeesters verbeterd is. Door de herindelingen zijn vrijwel alle gemeenten groter dan 20.000 inwoners, waardoor veel gelijkwaardiger verhoudingen zijn ontstaan. Bovendien is het aantal burgemeesters zo klein dat de twee burgemeesterskringen samengevoegd zijn tot één. Ik heb

Nieuwland in de mist.

(foto: Jaap Wolterbeek)

een standing invitation om als gast aanwezig te zijn bij de bijeenkomsten van de Zeeuwse burgemeesterskring en maak daar zoveel mogelijk gebruik van.

Bijzondere vermelding verdient het feit dat meer dan de helft van de Zeeuwse burgemeesters een intervisiegroep heeft gevormd, die maandelijks bijeenkomt. In een gestructureerd overleg wordt gediscussieerd over onderwerpen (praktijkgevallen) die door de deelnemers zelf zijn aangedragen. Hiermee wordt niet alleen de onderlinge band verstevigd maar kunnen de deelnemers van elkaars ervaringen leren. Er zijn plannen bij de overige burgemeesters om ook een intervisiegroep op te richten. Voor zover mij bekend lopen de Zeeuwse burgemeesters met deze initiatieven landelijk voorop.

Naar een direct gekozen burgemeester

Regelmatig heb ik in vorige jaarverslagen aandacht besteed aan de voortslepende discussie over de aanstellingswijze van de burgemeester. In 2003 lijkt dan toch een doorbraak te zijn bereikt.

Als onderdeel van het Strategisch Akkoord van het Kabinet Balkenende I zond demissionair minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Remkes in januari 2003 een verkennende notitie over de invoering van een direct gekozen burgemeester aan de Tweede Kamer. In deze notitie werden twee modellen voor de gekozen burgemeester gepresenteerd. In het Hoofdlijnenakkoord van het Kabinet Balkenende II is vervolgens zwart op wit vastgelegd dat nog deze kabinetsperiode een direct gekozen burgemeester zal worden ingevoerd.

Eind september 2003 bood de minister van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties De Graaf een Hoofdlijnennotitie aan de Tweede Kamer aan. Daarin wordt heel concreet aangegeven dat ernaar gestreefd wordt om bij de raadsverkiezingen op 7 maart 2006 in alle gemeenten naast de gemeenteraad ook de burgemeester te kiezen. Om dit mogelijk te maken worden alle dan zittende burgemeesters ontslagen.

Dat de minister grote haast heeft met zijn plannen staat buiten kijf. Het lijkt niet meer zozeer de vraag *of* er een gekozen burgemeester komt, maar vooral om de vragen *hoe*, *wat* en *wanneer*.

Eigenlijk is pas na het bekend worden van het voornemen om een direct gekozen burgemeester in te voeren de discussie over de gewenste positie, taken en bevoegdheden van een dergelijke burgemeester in alle hevigheid losgebarsten. Daarbij zijn, zo bleek uit de discussie, vele varianten mogelijk.

De positie van de gekozen burgemeester varieert van een op basis van een politiek programma gekozen burgemeester die

zich laat bijstaan door zelf door hem aangezochte wethouders, tot een gekozen burgemeester in de hoedanigheid van bruggebouwer en procesmanager. Deze laatste variant is veel minder ingrijpend en bouwt voort op bestaande tradities. Daartussen zijn vele varianten denkbaar.

Niet uit te sluiten valt dat de daadwerkelijke invoering van de gekozen burgemeester, door de vele uiteenlopende opvattingen, nog een aanmerkelijke vertraging zal oplopen. Achter het simpele besluit om een gekozen burgemeester in te voeren gaat immers een uitgebreid pakket aan maatregelen schuil, variërend van wet- en regelgeving op allerlei niveaus, tot puur praktische dingen zoals voorlichting, training en begeleiding van zittende burgemeesters.

Snelheid mag nooit ten koste gaan van kwaliteit. Net als bij andere ingrijpende wetsvoorstellen, zoals bijvoorbeeld de twee jaar geleden ingevoerde dualisering van het gemeentebestuur, moet ook bij de invoering van de gekozen burgemeester voldoende tijd worden uitgetrokken om weloverwogen de nodige besluiten te nemen. Het mag niet zo zijn dat door de vastgestelde einddatum zaken, zeker voor de nu zittende burgemeesters, slordig worden geregeld.

Voor mij heeft altijd centraal gestaan wat de burgemeester moet kunnen om zijn functie goed te vervullen. Daarbij vind ik de wijze waarop de burgemeester wordt benoemd van secundair belang. Naar mijn mening wordt de huidige benoemingsprocedure te zwart afgeschilderd (niet democratisch gelegitimeerd en het product van achterkamertjespolitiek) en het nieuwe systeem te rooskleurig (een machtige rechtstreeks door de kiezer gelegitimeerde burgemeester). Dat is leuk voor het contrast maar niet reëel. Aan de ene kant zijn in het huidige systeem de regels tot in detail vastgelegd. Gekozen volksvertegenwoordigers hebben zicht en invloed op de gehele procedure. Zij maken in materiële zin de uiteindelijke keuze. Dat gebeurt overigens, zoals bij alle sollicitaties, altijd binnenskamers. De profielschets, het meest doorslaggevende instrument bij de burgemeesterskeuze, wordt echter in alle openbaarheid door de raad vastgesteld. In het nieuwe systeem leveren elementen zoals toetsing op kwaliteit, geschiktheid, integriteit en loopbaanbeleid mogelijk problemen op. Een conflictregeling ontbreekt in het nieuwe systeem zelfs nog geheel.

Is de gekozen burgemeester eenmaal ingevoerd dan komt, zoals de zaak er nu voorstaat, een eind aan de burgemeesterstaak van de commissaris van de Koningin. Ik beschouw de tijd tot dat moment als een overgangperiode, waarin ik voor mij een rol zie weggelegd zoals bij een gemeentelijke herindeling. Daarbij hoort uitgangspunt te zijn dat er een goed begeleidingstraject komt voor de zittende burgemeesters opdat zij weloverwogen kunnen bepalen of zij zich verkiesbaar stellen, de overstap naar een andere functie zullen maken of stoppen.

Afgaande op de verwachting van de minister dat de Eerste Kamer in september 2005 het voorstel omtrent de gekozen burgemeester aanneemt en aannemende dat rond 1 januari 2006 de kandidaatstelling plaatsvindt, resten krap drie maanden om voor alle burgemeesters die willen stoppen (ca 250 personen) een op hun specifieke situatie geënte afvloeiingsregeling te treffen. Dat betekent dat met iedere burgemeester afzonderlijk dat traject moet worden afgelegd. Daar komt nog bij dat ook voor de zittende burgemeesters die wel willen doorgaan een regeling moet zijn getroffen voor het geval hij/zij de verkiezing verliest. In dat geval zal alsnog aanspraak worden gemaakt op wachtgeld. De administratieve voorbereiding daarvan dient ver voor de verkiezingen ter hand te worden genomen.

Het huidige corps functioneert over het algemeen tot volle tevredenheid. Ik ben dan ook zo vrij het de vice-president van de Raad van State na te zeggen: "Het antwoord is gegeven, maar wat was eigenlijk het probleem?"

Herbenoemingen

Per 1 januari 2003 werden de heer mr. J.J.P.M. Asselbergs, burgemeester van Schouwen-Duiveland en mevrouw A.C. de Bruijn, burgemeester van Veere, opnieuw benoemd in hun ambt. Zij waren die eersten die onder de nieuwe herbenoemingsregeling, op aanbeveling van de gemeenteraad, zijn herbenoemd.

Sollicitaties

Zestien maal heb ik aan een ambtgenoot inlichtingen verstrekt over een inwoner van de provincie Zeeland die naar het burgemeestersambt van een gemeente elders in Nederland solliciteerde. Van deze zestien sollicitanten is er één, de heer P.M. Bruinooge, oud wethouder van de gemeente Middelburg, benoemd tot burgemeester van de Gelderse gemeente Renkum.

Contacten met burgemeesters

In het kader van mijn ambtsinstructie voer ik diverse gesprekken met burgemeesters. Één jaar na benoeming, drie jaar na benoeming en één jaar na herbenoeming voer ik een voortgangsgesprek. Dit gebeurt aan de hand van een vaste agenda met onderwerpen als de actuele bestuurlijke situatie, de verhouding tussen de burgemeester en het college van B&W, de gemeenteraad, de secretaris en de griffier van de gemeenteraad en de verhouding tussen de burgemeester en de buurgemeenten en zijn collega's aldaar.

Voorts vindt er, tegenwoordig meestal op basis van gesprekken met fractievoorzitters, collegeleden en de secretaris, een reflectie plaats op het eigen functioneren. Tijdens de verslagperiode heb ik in dit kader gesprekken gevoerd met de burgemeesters van de gemeenten Borsele, Middelburg en Tholen.

Naast deze formele contacten zijn er in de loop van het jaar diverse informele momenten waarop ik met de burgemeesters van Zeeland spreek.

Appelgaard Nisse.

(foto: Jaap Wolterbeek)

2. Gemeentebezoeken

Tijdens de verslagperiode heb ik een werkbezoek gebracht aan de gemeenten Kapelle en Veere. De ambtsinstructie van de commissaris van de Koningin draagt de commissaris op met regelmatige tussenpozen bezoeken te brengen aan de gemeenten binnen de provincie. Over deze bezoeken dient hij, wanneer het bezoek daar aanleiding toe geeft, te rapporteren aan het college van gedeputeerde staten en/of aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ik leg deze bezoeken dus af als een rijksfunctionaris en de bezoeken hebben, althans op papier, een formeel karakter.

De praktijk is echter anders. De gemeentebezoeken zijn voor mij vooral een middel om mij te oriënteren op wat er zoal speelt binnen de provincie.

Met het college van gedeputeerde staten heb ik eveneens een aantal bezoeken aan gemeenten gebracht. Deze bezoeken hebben vaak de vorm van een bestuurlijk overleg. Het ligt in de bedoeling de bezoeken die ik in het kader van mijn ambtsinstructie afleg voortaan te combineren met de bezoeken die ik met het college van gedeputeerde staten aan gemeenten breng.

Jachthaven Wemeldinge.

(foto: gemeente Kapelle)

Programma bezoek gemeente Kapelle 10 november 2003

- begroeting en ontvangst op het gemeentehuis
- Bezoek aan:
  - Zorgcentrum Cederhof in Kapelle
  - Bedrijventerrein Smokkelhoek en Hapro BV in Biezeling
  - Stal Hexagon in Schore
- Lunchbespreking in restaurant "De Oude Sluis" in Wemeldinge
  - onderwerpen waren o.a.
  - samenwerkingsverbanden
  - internationale activiteiten
- Gesprekken met diverse vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties
- Informele borrel met alle betrokkenen

Programma bezoek gemeente Veere 15 december 2003

- Ontvangst op het gemeentehuis
- Informatief gesprek met het college van burgemeester en wethouders
  - onderwerpen waren o.a.
  - het parkeerverwijssysteem aan de kust
  - handavings- en gedoogbeleid
  - dualisme
- Lunch in het stadhuis in Veere
- Bezoek aan dijkmuseum Polderhuis in Westkapelle
- Presentatie door Stichting Zeefront Westkapelle over de verbreding en vernieuwing van het cultuurtoeristisch product op Walcheren
- Informele bijeenkomst met gemeenteraadsleden en leden van stads- en dorpsraden

Waterput in Veere.

(foto: Jaap Wolterbeek)

3. Koninklijk Huis

Koninklijke onderscheidingen

In 2003 werden honderd-tweeënvijftig decoratievoorstellen door mij behandeld. Hiervan zijn inmiddels achtendertig voorstellen gehonoreerd en twee afgewezen. Met betrekking tot de overige voorstellen, waarvan de uitreikingsdatum na de verschijning van dit verslag ligt, is nog geen beslissing genomen. Van het genoemde aantal zijn honderdvier voorstellen in het kader van de algemene decoratiegelegenheid behandeld.

Ik vond het een eer om persoonlijk aan negen mensen een Koninklijke onderscheiding te mogen uitreiken. De heren L. Coppoolse en ing. J.I. Hennekeij kregen ter gelegenheid van hun afscheid als lid van gedeputeerde staten een onderscheiding terwijl de dames C. Koster, L. Nederhoed-Zijlstra, J.A. de Looff-de Wild en de heren J. Ramondt, J. Suurmond en G.R.J. van Heukelom ter gelegenheid van hun afscheid als lid van provinciale staten werden gedecoreerd. De heer A. Vogelaar, vml. burgemeester van Bruinisse en van Hontenisse, tenslotte kreeg bij de algemene gelegenheid een onderscheiding. Verder heb ik nog twee Zeeuwse burgemeesters, met succes, voor een Koninklijke onderscheiding voorgedragen, t.w. de heer G.C. de Groot, vml. burgemeester van Kapelle en de heer drs. R.C.E. Barbé, vml. burgemeester van Terneuzen. Helaas was ik niet in de gelegenheid ook deze onderscheidingen persoonlijk uit te reiken.

Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw (damesuitvoering)

Ridder in de orde van Oranje-Nassau (herenuitvoering)

Predikaat "Koninklijk"

Dit predikaat kan door Hare Majesteit de Koningin worden verleend aan verenigingen of ondernemingen die tenminste 100 jaar bestaan en op hun gebied een eerste dan wel zeer vooraanstaande plaats innemen. In het verslagjaar is het predikaat "Koninklijk" één keer bestendigd.

Recht tot het voeren van het Koninklijk Wapen met de toevoeging "Bij Koninklijke Beschikking Hofleverancier"

Dit predikaat is bedoeld voor het midden- en kleinbedrijf. Om hiervoor in aanmerking te kunnen komen moeten ondernemingen eveneens ten minste honderd jaar bestaan en in de gemeente of regio een duidelijk vooraanstaande plaats innemen. Tijdens de verslagperiode is het predikaat niet verleend of bestendigd.

Koninklijke Erepenning

De Koninklijke Erepenning kan door Hare Majesteit de Koningin worden verleend aan verenigingen of instellingen die ten minste 50 jaar bestaan, een algemeen erkende plaats innemen en zich op hun terrein hebben onderscheiden. In 2003 is deze Erepenning verleend aan de Fanfare Excelsior te Terhole ter gelegenheid van de viering van het honderdjarig bestaan van genoemde vereniging.

Voor informatie over Koninklijke onderscheidingen, wie ervoor in aanmerking komen en hoe u iemand die u kent kunt voordragen, kunt u terecht op www.lintjes.nl.

4. Openbare orde en veiligheid

Interreg III B project ESCAPE

In mijn vorige jaarverslag heb ik reeds melding gemaakt van de start van het project ESCAPE (European Solutions by Cooperation and Planning in Emergencies (for coastal flooding)). Het project valt onder het Interreg III B programma Noordzee. Interreg is een subsidie instrument van de Europese Unie om interregionale samenwerking te bevorderen.

De provincie Zeeland is "leading partner" in dit project. De andere partners zijn de provincies Oost- en West-Vlaanderen, het Graafschap Essex en Rijkswaterstaat, directie Zeeland. De Zeeuwse provinciesecretaris is voorzitter van de stuurgroep ESCAPE.

Het project richt zich op:

1. De ontwikkeling van een model rampbestrijdingsplan ten behoeve van overstromingsrampen
2. Het vergroten bewustwording door middel van voorlichting aan het publiek en aan bestuurders en vakdeskundigen.
3. De implementatie van het Hoogwater Informatie Systeem (HIS). Dit is een computermodel dat inzicht geeft in de gevolgen van dijkdoorbraken; en
4. De ontwikkeling van een evacuatiemodel

De ontwikkeling van het model rampbestrijdingsplan is in 2003 afgerond. Aan de hand van dit model kunnen de diverse regio's relatief eenvoudig een voor de eigen regio specifiek rampbestrijdingsplan overstromingen ontwikkelen. In Zeeland dient dit naar mijn oordeel op korte termijn te gebeuren.

Om de bewustwording onder jongeren te vergroten zijn er, mede in het kader van het project Delta 2003, een speciale Watersnoodkrant en een videoband ontwikkeld. Deze producten worden tevens voor de Belgische en Engelse jeugd bewerkt. Voor volwassenen is er in Engeland een speciale video-instructie gemaakt waarvan ook een Belgische en Nederlandse versie worden ontwikkeld.

Voor bestuurders en vakdeskundigen zijn twee internationale conferenties georganiseerd. Op 30 januari vond de eerste in Norwich plaats. Bij deze conferentie was ook Zijne Koninklijke Hoogheid Prince Philip, Duke of Edinburgh aanwezig. Het tweede congres, Managing European Water Crises vond plaats op 6 november op Schiphol. Bij dit congres was Zijne Koninklijke

Hoogheid de Prins van Oranje aanwezig. De belangstelling van de Koninklijke families in Nederland en Groot-Brittannië heeft mij bijzonder verheugd. Daarmee is naar mijn mening het belang van het onderwerp extra benadrukt.

Het Hoogwater Informatie Systeem (HIS) is aanvankelijk ontwikkeld voor het rivierengebied. Om dit computermodel ook bruikbaar te maken voor overstromingen vanuit zee is het systeem aangepast en aangevuld met aspecten als getijdenbewegingen en golfhoogten.

Het project ESCAPE eindigt op 30 september 2004. Het voert te ver om ten behoeve van dit verslag meer inhoudelijk op het project in te gaan. Wanneer echter door dit stukje uw interesse is gewekt kunt u extra informatie over dit project opvragen bij de heer P.J. Mersie, 0118 – 631349.

Kwaliteitsborgingsysteem rampenbestrijding Zeeland

Provinciale Staten van Zeeland hebben op 11 december 1998 besloten een kwaliteitsborgingsysteem ten behoeve van de provinciale oefeningen te laten ontwikkelen. In dit kwaliteitsborgingsysteem worden alle bestuurlijke crisiscentra in Zeeland, waaronder ook het provinciaal coördinatiecentrum (PCC), geaudit. De diverse auditrapporten worden samengevoegd tot een rapportage met aanbevelingen voor de totale rampenstructuur in Zeeland dat vervolgens aan mij wordt aangeboden.

Het eerste volledige auditjaar is op 16 april afgerond met het Eerste Zeeuwse Veiligheidscongres. In het jaarrapport dat aan mij werd aangeboden stonden diverse verbeterpunten. Tijdens het congres zijn deze verbeterpunten besproken en zijn er eerste afspraken gemaakt om de verbeterpunten te realiseren.

Veiligheid Westerscheldetunnel

Voor de Westerscheldetunnel is, door de burgemeesters van Borsele en Terneuzen, in samenwerking met de Regionale Brandweer, een zogenaamd rampbestrijdingsplan opgesteld. Dit rampbestrijdingsplan is inmiddels door mij op hoofdlijnen goedgekeurd.

Het rampbestrijdingsplan maakt onderdeel uit van een groot pakket aan veiligheidsmaatregelen. In zowel de ontwerp-, bouw- en gebruiksfase is veel aandacht besteed aan het veiligheidsaspect. Naast alle getroffen veiligheidsmaatregelen is het

gedrag van de tunnelgebruikers van primair belang. In de eerste plaats kunnen ongevallen door fatsoenlijk rijgedrag worden voorkomen. Ten tweede is het, bij eventuele calamiteiten, van groot belang dat de aanwijzingen van de hulpverleners worden opgevolgd. Goede voorlichting aan de gebruikers van de tunnel is in mijn ogen dan ook van groot belang.

Op 25 november 2003 is op mijn initiatief door de leden van de statencommissie Sociale en Bestuurlijke Zaken een bezoek gebracht aan de Westerscheldetunnel. Tijdens dit bezoek is door de diverse sprekers ingegaan op het fenomeen tunnelveiligheid. Door alle sprekers werd onderschreven dat het gedrag van de tunnelgebruikers en de zelfredzaamheid van de gebruikers bij een incident in een tunnel, cruciaal is.

Ten aanzien van de mogelijke instelling van een beroepsbrandweer bij de Westerscheldetunnel heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties mij eind 2003 verzocht een overleg te initiëren tussen alle bestuurlijke betrokkenen. Hierbij is gevraagd om nadrukkelijk te kijken naar de mogelijke combinatie met de rampbestrijding op de Westerschelde.

Demonstratie motorrijders.

(foto: Jaap Wolterbeek)

Veiligheid Westerschelde

In 2003 heeft zich een aantal incidenten voorgedaan op de Westerschelde. Het meest opvallende incident deed zich voor op 21 juli 2003. Het containerschip Pelican I kwam vroeg in de morgen in aanvaring met de Mearsk Bahrein. Onder leiding van de Regionale Brandweer Zeeland vindt momenteel een evaluatie plaats van dit incident, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar mogelijke verbeterpunten ten aanzien van de rampbestrijding op de Westerschelde.

De incidenten op de Westerschelde hebben nogmaals aangetoond dat de veiligheid op de Westerschelde een belangrijk

aandachtspunt is. Samen met de Gouverneur van de provincie Antwerpen ben ik voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Veiligheid Westerschelde. Dit Bestuurlijk Overleg is belast met de uitvoering van het zogenaamde Memorandum van Overeenstemming dat op 4 maart 2002 in Vlissingen is ondertekend. In het Memorandum kunnen vier sporen worden onderscheiden, te weten de risico-actualisatie, transportbeperkingen, nautische bronmaatregelen en rampenbestrijding. In 2003 is binnen de vier onderscheiden sporen, in goede gezamenlijkheid tussen de betrokkenen, aanzienlijke voortgang geboekt.

In 2003 is de definitieve opdracht verleend voor de studie voor de actualisering van de risicocontouren. De actualisatie zal zich focussen op ammoniak als dominante risicofactor. De eerste resultaten van de risico-actualisatiestudie worden begin 2004 verwacht.

Tussen de bedrijven BASF Antwerpen en Hydro Agri Sluiskil is een zogenaamde swappingovereenkomst afgesloten. Deze tijdelijke overeenkomst houdt in dat BASF Antwerpen jaarlijks 100.000 ton ammoniak rechtstreeks van Hydro Agri Sluiskil afneemt. Dit betekent concreet dat de ammoniaktransporten ter hoogte van Vlissingen jaarlijks zullen afnemen met 200.000 ton, een transportreductie van ongeveer 25%. Als Commissaris van de Koningin wil ik mijn waardering uitspreken richting beide bedrijven voor deze inspanning.

Door de Permanente Commissie is met voortvarendheid gewerkt aan de implementatie van nautische bronmaatregelen die de risico's door het vervoer van gevaarlijke stoffen beperken. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwe lay-out van de vaargeul Wielingen – Vlissingen en de veiligere loodswissel op de Rede van Vlissingen.

Voordat daadwerkelijk kan worden aangevangen met het actualiseren van de rampbestrijdingsplannen voor de Westerschelde en de Beneden-Zeeschelde is het noodzakelijk om inzichtelijk te maken welke informatie hiertoe benodigd is. Daarom zijn er onder andere in Nederland en België een aantal workshops georganiseerd waar, in breed verband, is geïnventariseerd welke aspecten van de beide rampbestrijdingsplannen geactualiseerd dienen te worden. In 2004 zal worden aangevangen met het daadwerkelijk actualiseren van de beide rampbestrijdingsplannen.

Ook in andere gremia is er aandacht geweest voor de veiligheid op de Westerschelde. Zo is er in de Bestuurlijk-maatschappelijke deelraad van de Nautische Adviesraad, waar ik voorzitter van ben, herhaaldelijk over dit onderwerp gesproken. Tijdens de laatste vergadering van het jaar 2003 is onder andere geconstateerd dat de ladinggegevens (welke lading bevindt zich op het schip) van schepen die over de

Westerschelde varen in het algemeen redelijk betrouwbaar zijn, maar dat de beladinggegevens (waar bevindt zich de lading) minder betrouwbaar zijn. Daarnaast duurt het relatief lang voordat deze gegevens beschikbaar komen voor de hulpverleningsdiensten. De verwachting is overigens dat er op termijn Europese wetgeving aangaande dit onderwerp komt.

Hydro Agri Sluiskil.

(foto: Peter Buteijn luchtfotograaf)

Territoriale- en bestuurlijke congruentie

Op een klein technisch probleem na is met het toevoegen van Tholen aan het samenwerkingsverband Regionale Brandweer Zeeland de territoriale congruentie in het afgelopen jaar operationeel tot stand gekomen.

Het Kabinetsvoornemen is om in 2006 ook de bestuurlijke congruentie van de hulpverleningsregio's te realiseren. Op 17 september 2003 hebben de betrokken overheden binnen het symposium "Vorming hulpverleningsdienst Zeeland" met elkaar gediscussieerd over de vraag hoe de hulpverleningsdienst voor Zeeland eruit moet komen te zien. In mijn jaarverslag over 2004 kom ik hier zeker nog op terug.

Toetsing gemeentelijke rampenplannen en rampbestrijdingsplannen

Als Commissaris van de Koningin ben ik wettelijk verantwoordelijk voor het toetsen van de gemeentelijke rampenplannen en de rampbestrijdingsplannen.

In de tweede helft van 2003 zijn alle gemeentelijke rampenplannen geactualiseerd. Bij de actualisatie zijn de opmerkingen die het college van gedeputeerde staten bij de toetsing in 2002 maakten, verwerkt. De toetsing toonde aan dat de gemeentelijke rampenplannen aan de toetsingscriteria voldoen en bovendien kwalitatief verbeterd zijn.

Rampbestrijdingsplannen dienen conform de geldende wetgeving te worden opgesteld voor objecten waarvan vooraf kan worden ingeschat dat ze een potentieel risico vormen. Een rampbestrijdingsplan kan worden gezien als een draaiboek met concrete bestrijdingsmaatregelen, waarbij uiteraard de coördinatie tussen de verschillende betrokken diensten voorop staat.

Tot op heden is het aantal rampbestrijdingsplannen dat ik heb ontvangen beperkt. Alleen het rampbestrijdingsplan voor Total Raffinaderij Nederland NV en Chemgas Terminal Vlissingen BV zijn door de burgemeester van de gemeente Borsele ter toetsing aan mij voorgelegd. Dit betekent voor aantal chemische bedrijven de wettelijk vastgelegde termijn van één jaar voor het indienen van een rampbestrijdingsplan is overschreden. Ik heb een brief geschreven aan de betrokken burgemeesters, met daarin het verzoek om zo snel mogelijk te komen tot een goed rampbestrijdingsplan voor de betrokken bedrijven.

Een belangrijk aandachtspunt ten aanzien van rampbestrijdingsplannen is het oefenen van deze plannen. Oefenen van het plan is van cruciaal belang om er voor te zorgen dat de verschillende diensten in goede gezamenlijkheid kunnen optreden gedurende een calamiteit. Het plan krijgt pas daadwerkelijk waarde als het wordt geoefend. Dit oefenen zal de komende jaren een grote inspanning vergen van de betrokken diensten. Binnen Zeeland dienen in totaal, conform de wettelijke verplichting, meer dan twintig rampbestrijdingsplannen te worden opgesteld. Deze plannen moeten volgens de wettelijk gestelde normen eenmaal per drie jaar worden geoefend. Hieruit wordt duidelijk dat er een enorme inspanningsverplichting ligt voor de betrokken diensten. Ik waag zelfs te betwijfelen of dit binnen de huidige opzet en capaciteit van de rampbestrijdingsorganisatie in Zeeland haalbaar is. Met name de beperkte capaciteit van de GHOR en de vrijwilligheid bij diverse andere diensten leveren problemen op.

Daarnaast ben ik van mening dat de wettelijk vastgestelde norm van eenmaal in de drie jaar te weinig is. De Zeeuwse plannen hebben in veel gevallen betrekking op complexe chemische installaties. Eenmaal in de drie jaar oefenen is voor dergelijke objecten volstrekt onvoldoende. De voorbereiding en uitvoering van de bestrijding van rampen moeten op een kwalitatief hoog niveau plaatsvinden en vraagt specifieke vaardigheden van de hulpverleners. Deze worden slechts verkregen voor voldoende oefening. Hiervoor dient dan ook voldoende tijd en geld beschikbaar te zijn.

Provinciale rampoefeningen

In 2003 hebben een tweetal bestuurlijke oefeningen plaatsgevonden binnen de provinciale organisatie. Deze oefeningen zijn geaudit door externen. Aan de hand van de audits kan worden geconcludeerd dat er sprake is van een aanmerkelijke verbetering van de provinciale crisisorganisatie. Tijdens de laatste

Kapseizen van de Pelican I in het Nauw van Bath.

(foto: Thom van Riet)

bestuurlijke oefening is het voorzitterschap van de Bestuurlijk Veiligheidsoverleg waargenomen door de gedeputeerden Suurmond en Van Heukelom. Dit is naar mijn mening een goede zaak, omdat het in de praktijk ook kan voorkomen dat een gedeputeerde het voorzitterschap op zich moet nemen.

Uit de oefeningen is gebleken dat het huidige (tijdelijke) provinciaal coördinatiecentrum (PCC) niet voldoet aan de eisen van deze tijd. Hierdoor wordt het functioneren van de provinciale crisisorganisatie beperkt. Het is derhalve wenselijk om op korte termijn een nieuw PCC te realiseren, welke in zijn geheel voldoet aan de in gestelde eisen. Mijn streven is er dan ook op gericht snel een aanvang te maken met de realisatie van een nieuw PCC.

Zeeuwse risicokaart

Een belangrijk hulpmiddel voor het communiceren met burgers over risico's is de risicokaart. Op deze kaart worden dertien verschillende soorten risico's grafisch weergegeven. Het model risicokaart zal door de verschillende provincies uitgewerkt worden tot een actuele provinciale kaart, die via het internet kan worden benaderd.

De bedoeling van de risicokaart is voor een ieder de risico's in

zijn/haar omgeving inzichtelijk te maken. Daarnaast wordt via de site van de risicokaart informatie gegeven over wat de overheid doet om de risico's zoveel mogelijk in te perken. Hierdoor kunnen mensen zich beter voorbereiden op zaken die eventueel kunnen gebeuren en zijn mensen zich bewuster van de risico's om zich heen. Daarnaast is de risicokaart een beleidsinstrument voor professionele gebruikers, werkzaam op het terrein van veiligheid, milieu, ruimtelijke ordening en rampenbestrijding.

Eind november is het Functioneel Ontwerp voor de risicokaart door het Ministerie van BZK bestuurlijk overgedragen aan de gezamenlijke provincies. De provincies hebben vervolgens een project gestart om gezamenlijk de benodigde centrale faciliteiten te ontwikkelen.

Grensoverschrijdende samenwerking op het terrein van openbare orde en rampenbestrijding in de Euregio Scheldemond

De bestuurlijke samenwerking in de Euregio Scheldemond (bestaande uit de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland) heeft op het terrein van de openbare orde en veiligheid structuur gegeven aan een aantal belangwekkende initiatieven. Ik dank hiervoor mijn collega's de heer Gouverneur

Balthazar van Oost-Vlaanderen en de heer Gouverneur Breyne van West-Vlaanderen.

Onderstaande initiatieven zijn ontstaan uit het periodiek overleg tussen de veiligheidsplatforms van West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland. Naast dit overleg op uitvoerend niveau vindt ook jaarlijks overleg op bestuurlijk niveau plaats in de Vakgroep Veiligheid Euregio Scheldemond en in het Euregionaal Veiligheids Overleg Scheldemond.

Op maandag 1 december 2003 vond in Brugge een gecombineerde vergadering plaats van deze twee bestuurlijke overleggen. Tijdens de vergadering zijn verdere afspraken gemaakt om invulling te geven aan het veiligheidsbeleid in het gebied van de provincies Zeeland, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen.

Euregionaal Rampenprotocol

Op 14 april 2003 hebben de provinciaal en gemeentelijk verantwoordelijken voor de rampenbestrijding in de Euregio Scheldemond te Zaffelare het Euregionaal Rampenprotocol Scheldemond ondertekend. De afspraken die in het euregionaal rampenprotocol zijn vastgelegd zijn met ingang van 1 december 2003 van kracht geworden voor alle overheden en hulpdiensten in de grensstreek. Ook de Zeeuwsvlaamse gemeenten hebben deze afspraken opgenomen als onderdeel van hun gemeentelijk rampenplan.

Euregionaal Landsgrensoverschrijdend Oefenbeleid

Gebaseerd op het Euregionaal Rampenprotocol Scheldemond

is in 2003 met steun van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een Euregionaal Landsgrens-overschrijdend Oefenbeleid Scheldemond ontwikkeld.

Vanaf 1 januari 2004 worden de afspraken periodiek getest in alle daarvoor geschikte rampenoefeningen in het grensgebied van Vlaanderen en Zeeuwsch-Vlaanderen. Bovendien zullen verantwoordelijken van provincies, gemeenten, brandweer, politie en geneeskundige diensten vanaf 2004 regelmatig bij elkaar een inijkstage volgen. Doel van deze stages is dat men elkaar aan beide zijden van de grens daadwerkelijk kent, op de hoogte is van elkaars mogelijkheden tot assistentie, en elkaar daadwerkelijk sneller zal informeren en alarmeren.

Project verkeersveiligheid

De provincies Zeeland, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen zijn in 2003 gestart met een grensoverschrijdend project verkeersveiligheid. Het project heeft alle verschillen in verkeersregels tussen Nederland en België in kaart gebracht. Bovendien is een onderzoek uitgevoerd naar de verkeersongevallenbetrokkenheid van Belgen in Zeeland en van Nederlanders in Oost- en West-Vlaanderen. Daarbij is getracht uitspraken te doen over de vraag of de verschillen in verkeersregels tussen beide landen van invloed zijn geweest op de ongevallenbetrokkenheid. Over de meest bij ongevallen van invloed zijnde verschillen in verkeersregels worden publiciteitscampagnes ontwikkeld. In de zomermaanden 2004 zullen deze campagnes worden uitgevoerd.

Euregiotuin Zeeuwsch-Vlaanderen.

(foto: Jaap Wolterbeek)

5. Representatie

Koninklijke bezoeken

Ook dit jaar weer kon Zeeland zich verheugen over de warme belangstelling van ons Koninklijk Huis. Leden van het Koninklijk Huis brachten ons dit jaar weer diverse bezoeken. Verzoeken aan het Hof moeten altijd via mijn kabinet lopen. Een bedrijf of instelling stuurt een aan het Koninklijk Huis gericht verzoek eerst naar mij. Ik stuur het dan, voorzien van een advies, door naar het Hof. Op deze manier is ook de betrokkenheid en medewerking van mijn kabinet bij een eventueel Koninklijk bezoek gewaarborgd. De kennis en knowhow die er ten aanzien van het organiseren van dergelijke bezoeken is binnen mijn kabinet, is voor de betrokken bedrijven zeer nuttig. Daarbij wordt ook door het Hof de betrokkenheid van de provincie op prijs gesteld.

Opening Westerscheldetunnel: "vast – verbonden"

Op 14 maart 2003 vonden in Zeeland twee historische gebeurtenissen plaats. Op deze dag werd de vaste oeververbinding tussen Zeeuwsch-Vlaanderen en Zuid-Beveland officieel in gebruik genomen. Tegelijkertijd betekende de verbinding het einde van de Provinciale Stoombootdiensten: de laatste afvaart!

Na een wervelend programma werd de Westerscheldetunnel met een druk op de knop door H.M. de Koningin geopend. Voor allen die aan het project hebben gewerkt was de opening een feestelijke bekroning van de jarenlange inzet. Voor de vier aanwezige verantwoordelijke Ministers van Verkeer en

Opening Westerscheldetunnel door Hare Majesteit Koningin Beatrix.
(foto: Jaap Wolterbeek)

Waterstaat was het een feest van herkenning. Zij hebben zich allen gedurende hun zittingsperiode ingezet voor de tunnel, zowel in de voorbereidende fase als tijdens de bouw.

Na de opening vond voor de genodigden een receptie plaats in het Scheldetheater in Terneuzen. H.M. de Koningin vervolgde haar programma eveneens in het Scheldetheater. Naast gesprekken met medewerkers van de N.V. Westerscheldetunnel, sprak zij met een aantal medewerkers van de Provinciale Stoombootdiensten. Door deze aandacht werd recht gedaan aan het afscheid van het zo vertrouwde Zeeuwse beeld van de veerdiensten op de Westerschelde.

Opening HABOG gebouw COVRA door Hare Majesteit Koningin Beatrix.
(foto: Jaap Wolterbeek)

Delta 2003

in het kader van het project Delta 2003 hebben twee leden van het Koninklijk Huis een bezoek aan onze provincie gebracht. De Koningin was aanwezig bij de Nationale Herdenking van de Watersnoodramp 1953 en Prinses Margriet woonde de bijeenkomst voor hulpverleners in Tholen bij. In de inleiding ben ik reeds uitgebreid op deze twee bijzondere gebeurtenissen ingegaan.

Opening Hoog Radioactief Behandeling en Opslag Gebouw (HABOG) van de COVRA in Nieuwdorp
Op 30 september 2003 heeft H.M. de Koningin de officiële

opening verricht van het HABOG gebouw. In dit gebouw wordt hoogradioactief afval voor tenminste 100 jaar opgeslagen. Een kunstenaar heeft van het gebouw een 'meegroeïend' kunstwerk gemaakt. Binnenin het gebouw heeft hij een kunstwerk gemaakt genaamd 'Metamorfose'. Dit kunstwerk symboliseert onder andere het verval- en veranderingsproces, zoals dat ook bij radioactieve stoffen optreedt. Gedeputeerde Poppelaars trad bij deze gelegenheid op als wnd. commissaris van de Koningin.

100-jarig bestaan Maritiem Instituut "De Ruyter"

In 2003 bestond het Maritiem Instituut "De Ruyter" 100 jaar. In dit kader heeft mr. Pieter van Vollenhoven op 25 september het jubileumsymposium bijgewoond. Het symposium had als onderwerp "De Kracht van Maritieme Kennis". Tijdens dit symposium heeft de Heer Van Vollenhoven als voorzitter van de Raad voor de Transportveiligheid en de International Transport Safety Association het publiek toegesproken.

Ambassadeursbezoeken

In 2003 brachten weer diverse ambassadeurs een bezoek aan Zeeland. Aangezien het meestal nieuwe ambassadeurs zijn die ons bezoeken, hebben deze bezoeken over het algemeen een kennismakingskarakter. Tevens wordt gepoogd de bezoeken ook voor de provincie tot nut te laten zijn. Veelal heeft de lunch een zakelijk karakter. Daar kunnen Zeeuwse bedrijven of instelling aanschuiven die bijvoorbeeld de hulp van een ambassadeur willen invoeren.

14 maart 2003 – Bondsrepubliek Duitsland

Het bezoek van de Duitse ambassadeur in Nederland, de heer dr. Edmund Duckwitz, begon bij Roompot Beach Resort. Daar sprak de ambassadeur met diverse vertegenwoordigers uit de Zeeuwse toeristische sector. De lunch stond in het teken van de economische betrekkingen met Duitsland. Met vertegenwoordigers van bedrijven die nauwe banden hebben met Duitse bedrijven werd gesproken over de rol die de Duitse bedrijven spelen in de Zeeuwse economie. Ter afsluiting van het bezoek woonde de ambassadeur de opening bij van de Westerscheldetunnel. Na afloop van de opening sprak hij met diverse Duitse medewerkers van de aannemingscombinatie verantwoordelijk voor de bouw. Tijdens het bezoek was ook de honorair consul van Duitsland in Nederland, de heer Van Koeveringe, aanwezig.

2 april 2003 - Frankrijk

Op 2 april bracht mevrouw Anne Gazeau-Secret, de ambassadeur van Frankrijk in Nederland, een kort kennismakingsbezoek aan Zeeland. Na een rondrit via Schouwen-Duiveland en de Oosterscheldekering, waarbij ik uitleg heb gegeven over de deltawerken, volgde een lunch in het Prinsenlogement. Voor en tijdens deze lunch werden een lezing over Mondriaan en zijn tijdgenoten in Zeeland, presentaties van de Stichting Nieuwe

Muziek en een presentatie Film by the Sea, die volgend jaar als thema "Frankrijk" heeft, gehouden. Bij het gehele bezoek was de Honorair Consul van Frankrijk in Nederland, mevrouw Villerius-Delaunay aanwezig.

15 mei 2003 - Israël

Het bezoek van ambassadeur Eitan Margalit begon, bijna vanzelfsprekend, bij de synagoge in Middelburg. In de synagoge werd met diverse leden van de joodse gemeenschap gesproken over het gemeenschapsleven in Zeeland. Na het bezoek aan de synagoge volgde een korte wandeling door Middelburg. Tijdens de wandeling speelde het carillon van Middelburg enkele bekende Israëlische liederen. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan het Zeeuws Archief waar door de waarnemend directeur een uiteenzetting werd gegeven over de geschiedenis van de joden in Zeeland. Deze uiteenzetting werd geïllustreerd door diverse documenten en foto's. De lunch en het middagprogramma hadden beiden een economisch karakter. Om deze reden voegde ook de economisch attaché van de ambassade zich bij het gezelschap. Tijdens de lunch werd met diverse vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven gesproken over de mogelijkheden voor Israëlische bedrijven om zich in Zeeland te vestigen. Na afloop van de lunch werd een bezoek gebracht aan Broomchemie BV in Terneuzen. Bij het bezoek aan Broomchemie is gedeputeerde voor economische zaken, de heer Suurmond, aanwezig geweest.

25 juni 2003 - Estland

Op 25 juni bracht de heer Priit Pallum, ambassadeur van Estland in Nederland, een bezoek aan Zeeland. In de ochtend werd een bezoek gebracht aan Zeelandia Doelman b.v. te Zierikzee, een producent van bakkerijgrondstoffen. Er werd een presentatie gegeven over de activiteiten van het bedrijf, met name in de Baltische staten, waaronder Estland. Na de lunch werd een bezoek gebracht aan ASB Greenworld b.v. in het Sloegebied. ASB Greenworld houdt zich bezig met het verwerken van turf, die in Estland wordt gewonnen. De turf wordt verwerkt tot producten voor de land- en tuinbouw.

17 september 2003 – Verenigde Staten van Amerika

Ambassadeur Clifford Sobel was niet voor de eerste keer in Zeeland. Hij bracht deze keer een bezoek aan de EPZ (de kerncentrale) en de COVRA in de gemeente Borsele. Tijdens de lunch sprak hij met vertegenwoordigers van in Zeeland gevestigde Amerikaanse bedrijven. Het bezoek werd afgesloten met een bezoek aan het bedrijf Lamb Weston Meijer in Yerseke.

5 november 2003 - Roemenië

Iulian Buga, ambassadeur van Roemenië in Nederland, bracht op 5 november een bezoek aan Zeeland. Er werd een bezoek aan de Koninklijke Schelde gebracht, op dat moment werd daar een schip afgebouwd, waarvan het casco is Roemenië

was gebouwd. Tijdens de lunch hebben een zestal bedrijven die allen belangen hebben in Roemenië, een korte presentatie over hun bedrijf gegeven. Tijdens het bezoek was ook de honorair consul van Roemenië in Nederland, de heer Eversdijk aanwezig.

De Four Freedoms van President Roosevelt

Op 6 januari 1941 hield president Franklin Delano Roosevelt zijn 'State of the Union', waarin hij het Amerikaanse congres, en daarmee het Amerikaanse volk, opriep niet afzijdig te blijven van de strijd in Europa.

Opmerkelijk riep hij niet op om te strijden tegen iets. Integendeel hij riep Amerika en de bondgenoten op om te strijden voor iets, namelijk voor het herstel van de democratische waarden, kernachtig geformuleerd als het herstel van de "Four Freedoms".

Herstel van de vier essentiële vrijheden van de mens:

- de Vrijheid van meningsuiting
- de Vrijheid van godsdienst
- de Vrijwaring van gebrek
- de Vrijwaring van angst

Het was een boodschap, die een enorme kracht ontleende aan zijn eenvoud. De gelijkwaardigheid en de samenhang van de materiële en immateriële belangen van de mens zijn daarbij van betekenis. De boodschap heeft miljoenen Amerikanen weten te motiveren om zonodig het grootste offer te brengen dat van mensen gevraagd kan worden. Door deze boodschap ontwikkelde Amerika zich in die oorlogsjaren tot het "arsenaal van de democratie". Een arsenaal, dat de menskracht en de middelen kon en wilde leveren om de democratische vrijheden in Europa te herstellen. Om de mobiliserende kracht van de Four Freedoms op zijn juiste waarde te schatten, moet men zich realiseren dat de Japanse aanval op Pearl Harbour elf maanden later plaatsvond.

Uit de geschiedenis is bekend dat de formulering van de Four Freedoms van Roosevelt zelf afkomstig is en niet van een geroutineerde tekstschrijver. Op nieuwjaarsdag van 1941, zittend in zijn beroemde schommelstoel, dicteerde Roosevelt de Four Freedoms als slottekst van zijn State of the Union. In de tekst is nauwelijks meer iets veranderd. Ook niet na de tegenwerpingen van zijn medewerkers, over de zinsnede "everywhere in the world" die hij aan iedere "freedom" had toegevoegd. Met die toevoeging wilde hij juist aangeven, dat de door hem genoemde vrijheden uitstegen boven allerlei ideologieën en filosofieën over de betekenis van de staat. Die hadden immers geleid tot nationalistisch gekleurde staatsystemen, waarin de rechten van de mens zonodig ondergeschikt werden gemaakt aan het nationale belang. Tegelijkertijd wilde hij met deze toevoeging het Amerikaanse volk oproepen ook verantwoordelijk-

heid te dragen voor de rechten van de mensen buiten de eigen grenzen. Vanuit deze gedachten is het duidelijk waarom Roosevelt een groot voorstander van de Verenigde Naties was.

In de jaren na het uitspreken van zijn rede is Roosevelt erin geslaagd "zijn" Four Freedoms geaccepteerd te krijgen als grondslag voor de mensenrechten in de gehele wereld. Zo werden ze in nagenoeg gelijke bewoordingen opgenomen in het Atlantic Charter, een intentieverklaring die hij samen met Winston Churchill in augustus 1941 ondertekende als basis voor de gezamenlijke strijd voor de bevrijding van Europa. Voortbouwend op het idee van het Amerikaanse "arsenaal van de democratie" zei Churchill: "Give us the tools, we do the job". Het was betekenisvol dat Hare Majesteit de Koningin in haar kersttoespraak van 2003 uitvoerig refereerde aan de Four Freedoms van president Roosevelt.

De Four Freedoms werden in april 1945 opgenomen in het Handvest van de Verenigde Naties. Na de dood van Roosevelt werden de Four Freedoms door de inspanningen van zijn vrouw Eleanor, als voorzitter van de commissie voor de mensenrechten van de Verenigde Naties, als preambule verwerkt in de Algemene verklaring van de universele rechten van de mens, die op 10 december 1948 door de Verenigde Naties werd aangenomen.

Als signaal, dat we moeten blijven strijden voor de essentiële vrijheden van ieder mens, worden jaarlijks Four Freedoms Awards uitgereikt. De Awards worden uitgereikt aan personen of organisaties, die zich op mondiaal niveau hebben ingezet voor het beschermen of het verwerven van de vrijheid van de mens, waar ook ter wereld. Het is een traditie, waarmee het Franklin and Eleanor Roosevelt Institute in New York in 1950 is begonnen. Vanaf 1982 vindt de uitreiking in internationaal verband plaats in samenwerking met de Roosevelt Stichting in Zeeland. De voorouders van Roosevelt waren afkomstig uit Oud-Vossemeer op het Zeeuwse Tholen. De uitreiking van de Four Freedoms Awards vindt vanaf 1982 beurtelings plaats in Hydepark (New York) en Middelburg.

De lijst van laureaten is een afspiegeling van de vele terreinen waarop de strijd voor de vrijheid zich heeft afgespeeld en nog afspeelt. Naast Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana die de Four Freedoms Award in 1982 ontving, werden in Middelburg onder meer awards uitgereikt aan: Beyers Naudé, Olof Palme, Vaclav Havel, Simon Wiesenthal, Jan Tinbergen, de Dalai Lama, Artsen zonder Grenzen, de Spaanse Koning, Shimon Peres, bisschop Tutu, Gro Harlem Brundtland en Nelson Mandela.

Op 15 november 2003 waren mijn echtgenote en ik te gast bij de uitreiking van de Four Freedoms Awards in Hyde Park, New York. Onder de aanwezigen bevonden zich onder andere Hillary Clinton, de ambassadeur van de Verenigde Staten in

Nederland, de heer C.M. Sobel en de Nederlandse ambassadeur bij de Verenigde Naties, de heer D.J. van den Berg. De Awards werden uitgereikt aan twee Democraten, een journalist/schrijver, een priester en een vakbondsleider.

De Four Freedoms Medal werd toegekend aan de Amerikaan George J. Mitchell, senator voor de Democratische Partij. Hij wordt onderscheiden voor zijn inzet voor de vrede in onder andere Noord-Ierland, Israël en Palestina.

De onderscheiding voor vrijwaring van vrees is toegekend aan een andere senator van de Democratische Partij, Robert C. Byrd. Hij heeft diverse leidinggevende posities bekleed in de Amerikaanse Senaat.

De medaille voor de vrijheid van meningsuiting is voor Studs Terkel. Hij kreeg de onderscheiding voor zijn inzet voor de gelijke rechten voor blank en zwart.

Robert F. Drinan kreeg de medaille voor vrijheid van godsdienst voor zijn strijd voor de rechten van de mens. Dolores C. Huerta heeft zich een groot deel van haar leven ingezet voor de rechten van landarbeiders waarvoor haar nu de medaille voor vrijwaring van gebrek werd toegekend.

Anders dan velen in 1945 na het beëindigen van de oorlog hoopten en verwachtten, worden de fundamentele rechten van de mens en de vrijheden, waar elk mens recht op heeft, nog steeds geschonden en bedreigd. In de hele wereld, ook in Europa, en ook op kleine schaal in onze eigen omgeving. De wandaden van het nazisme, die in de Tweede Wereldoorlog werden bestreden, worden nog dagelijks op grote en kleine schaal gekopieerd door overheden, groeperingen en individuele personen.

Roosevelt's formulering van de Four Freedoms kan ook vandaag nog gelden als de meest treffende omschrijving van de

Voorleesontbijt.

(foto Mechteld Jansen)

essentiële verantwoordelijkheid van een overheid voor menselijk geluk en welzijn.

Andere representatieve activiteiten

Naast Koninklijke bezoeken en bezoeken van Ambassadeurs komen er bij mij diverse verzoeken binnen om bij diverse gelegenheden aanwezig te zijn, iemand te ontvangen, een openingshandeling te verrichten, een welkomstwoord te verzorgen, iets in ontvangst te nemen en dergelijke. Deze verzoeken zijn zo veelvuldig dat ik helaas niet overal op in kan gaan. Er moeten keuzes worden gemaakt. Bij het maken van de keuze speelt uiteraard de ruimte in mijn agenda een belangrijke rol.

Diversiteit van representatie

12 februari	Ontvangst Vietnamese delegatie
27 maart	Opening kreeftenseizoen
12 mei	Doop nieuwe locomotieven van NS-cargo vrachtbedrijf Railion Benelux
14 mei	Voorleesontbijt op basisschool "De Reiger" in Heinkenszand
21 juni	Opening tentoonstelling "de hele wereld trekt naar Veere" en een lunch met oud-president en Nobelprijswinnaar voor de Vrede, Frederik W. de Klerk
22 september	Opening forum in het kader van het Europees jaar voor de gehandicapten
18 oktober	Opening van de Dialectendag
5 december	In ontvangstneming "Vlinderatlas" van St. Het Zeeuws Landschap

Wanneer ik wat betreft mijn agenda de mogelijkheid heb om te op het verzoek in te gaan, wordt gekeken naar het belang van en voor de provincie. Het evenement moet een publiciteitswaarde hebben voor de provincie of een regio binnen de provincie.

In mijn jaarverslag over het jaar 2000 schreef ik dat representatie helaas niet kan rekenen op positieve politieke belangstelling. Ik ben verheugd dat er een kentering in de opvatting van de politiek zichtbaar wordt. Het lijkt er steeds meer op dat politici het belang van representatie steeds meer in gaan zien en dat zij ook bereid zijn hieraan meer aandacht te besteden. Dit is een positieve ontwikkeling. Representatie is niet alleen van belang voor het zichtbaarder maken van de provincie als bestuurslaag. Bij representatieve aangelegenheden zijn vaak belangrijke mensen aanwezig die tijdens die gelegenheden op informele wijze kunnen worden aangesproken en benaderd over voor de provincie Zeeland van belang zijnde onderwerpen. Representatieve bijeenkomsten zijn bij uitstek gelegenheden om Zeeuwse belangen onder de aandacht te brengen bij diverse bewindspersonen of bij captains of industry.

Beschikbaarstelling ereprijzen

Zoals bekend beschik ik over legpenningen met het Zeeuwse Wapen en het randschrift "Commissaris der Koningin", die ik als prijs beschikbaar kan stellen voor wedstrijden, tentoonstellingen, e.d. In 2003 heb ik het enige verzoek om een ereprijs gehonoreerd, te weten aan de Zeeuwse Ringrijders Vereniging t.b.v. het Ereklaskampioenschap op 24 mei.

Langs deze weg wil ik u nogmaals wijzen op het bestaan van de legpenning als ereprijs en de mogelijkheid om deze aan te vragen. Voor informatie over de criteria die wij bij het behandelen van zulke verzoeken hanteren verwijs ik u graag naar de medewerkers van de afdeling Kabinet.

Nevenfuncties

Mijn nevenfuncties reken ik ook tot mijn representatieve taken. In die functies vertegenwoordig ik immers de provincie Zeeland. Ik streef naar een grote diversiteit in nevenfuncties waarbij uiteraard, net als bij representatie, het Zeeuws belang, zwaar weegt in de beslissing al dan niet een nieuwe nevenfunctie aan te nemen.

Overigens kan er in mijn nevenfuncties onderscheid worden gemaakt tussen zogenaamde qualitate qua en niet qualitate qua nevenfuncties. Qualitate qua wil zeggen: in mijn functie als commissaris van de Koningin van Zeeland. Deze nevenfuncties horen bij de functie en gaan veelal over van commissaris op commissaris. Dit geldt niet voor de niet qualitate qua nevenfuncties.

Naast de nevenfuncties die ik bekleed, kunnen de nevenfuncties die mijn vrouw, op persoonlijke titel of als vrouw van de commissaris van de Koningin, bekleedt ook worden gerekend tot representatie van de provincie. In het jaar 2003 was mijn

vrouw onder andere lid van de besturen van Film by the Sea en van het Zeeland Nazomerfestival.

In mijn voorgaande jaarverslagen heb ik steeds een aantal nevenfuncties nader toegelicht. Dit jaar besteed ik extra aandacht aan mijn functie als bestuurslid van European Union Coastal Conservation en aan mijn voorzitterschap van de Stichting Erkenning Installatiebedrijven.

European Union Coastal Conservation

The European Union for Coastal Conservation (EUCC) is een organisatie die zich inzet voor verantwoord kustbeheer in Europa, met leden in 40 landen en kantoren in 7 landen. (Nederland, Spanje, Polen, Litouwen, Letland, Oekraïne en Rusland)

De landelijke afdelingen vormen de basis van de organisatie en bevorderen informatie-uitwisseling en projecten in eigen land. Zij kiezen de verenigingsraad, die het beleid op hoofdlijnen bepaalt. Deze raad kiest weer een bestuur dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleid.

De vereniging komt voort uit een Nederlands initiatief en het hoofdkantoor is dan ook gevestigd in Leiden. Ik ben lid van het hoofdbestuur en in het bijzonder verantwoordelijk voor de financiën.

EUCC's doelstelling is het bevorderen van een verantwoord kustbeheer, waarbij het behoud van natuur, landschap en cultureel erfgoed wordt gecombineerd met kustveiligheid en een duurzame lokale economie. De Kustvereniging wil dit bereiken door het ontwikkelen van aanbevelingen voor het beheer van kust en zee, samenwerking tussen overheden en organisaties, het geven van advies en informatie en het tot stand brengen van voorbeeldprojecten.

Overzicht nevenfuncties per 31 december 2003

Qualitate qua

- voorzitter Rooseveltstichting
- voorzitter Pr. Bernhard Cultuur Fonds
- voorzitter Zeeuws Tijdschrift
- lid en vice voorzitter van het Comité van de Regio's (EU)
- voorzitter commissie Duurzame Ontwikkeling van het comité van de Regio's (EU)
- lid bestuur stichting Ruyteriana

Niet qualitate qua

- voorzitter stichting Waterleiding museum
- bestuurslid European Union Coastal Conservation (EU)
- voorzitter Grootschalige Basiskaart Nederland
- voorzitter Koninklijke Maatschappij Tuinbouw en Plantkunde "Groeï en Bloei"
- voorzitter Stichting Aqua for All
- lid van de Raad van Advies voor het Centrum voor Duitsland Studies
- voorzitter Stuurgroep Toekomstverkenning Ocean Farming
- voorzitter Stichting Erkenning Installatiebedrijven
- voorzitter Provinciale Commissie Omgevingsbeleid
- voorzitter Innovatieplatform Aquacultuur

Kreeftenvangst.

(foto: Jaap Wolterbeek)

Innovatieplatform Aquacultuur

Minister Veerman van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft in januari het Innovatieplatform Aquacultuur geïnstalleerd. De minister heeft mij verzocht het voorzitterschap van dit platform op mij te willen nemen. Met de wetenschap dat elders in Europa de aquacultuur al jaren een grote vlucht neemt en Nederland zich niet in de voorlinie van deze nieuwe ontwikkeling bevindt, acht ik dit verzoek een grote uitdaging om na te gaan of Nederland een sterkere positie in de aquacultuur kan verwerven.

Onder aquacultuur wordt de kweek van schelpdieren, vis, algen e.d., alsmede zilte landbouw verstaan. Deze sector heeft mogelijkheden voor een verdere groei. De vraag naar vis, schaal- en schelpdieren neemt toe, maar de opbrengsten uit de visserij hebben een plafond bereikt of lopen terug. Dit geldt niet alleen voor de zee- en de binnenvisserij; ook de vangst van schelpdieren in de Waddenzee en de Oosterschelde is slechts beperkt mogelijk. Aquacultuur kan helpen tegemoet te komen aan de stijgende vraag van consumenten. Juist omdat de aquacultuur nu nog volop in ontwikkeling is, kan er van het begin af aan rekening worden gehouden met voedselveilig-

heidseisen en met breed gedragen maatschappelijke waarden, zoals dierenwelzijn en milieu. Als de vissoorten die bedreigd worden met overbevissing, zoals tong en kabeljauw, in de toekomst verantwoord en rendabel gekweekt kunnen worden, leveren we een bijdrage aan samenleving en natuur. De viskweek kan een belangrijke impuls geven aan de economie en de werkgelegenheid in verschillende regio's.

Het innovatieplatform heeft de volgende taken:

- identificeren van kansrijke thema's, speerpunten en projecten;
- formuleren van een nationale kennis-/onderzoeksagenda;
- faciliteren van de totstandkoming van voorbeeldprojecten; en
- signaleren van (beleids)belemmeringen voor innovaties en agenderen daarvan bij betrokken instanties.

Het innovatieplatform hoopt in deze taken een ondersteunde functie te vervullen. De leden van het Innovatieplatform Aquacultuur komen uit overheid, onderzoekssector en de vis-, schaal- en schelpdiersector. Het secretariaat wordt gevoerd door het ministerie van LNV.

7. Overige taken

Ombudsfunctie

Eén van de mogelijkheden die de burger heeft om bij de provincie specifieke zaken onder de aandacht van het bestuur te brengen, is het indienen van een verzoek om bemiddeling. Gemiddeld word ik dan ook zo'n dertig keer per jaar aangeschreven over allerlei zaken waarin mijn tussenkomst of bemiddeling wordt gevraagd.

Het grootste deel van de verzoeken (36%) betreft het functioneren van andere overheden. Hierbij valt te denken aan het kenbaar maken van ongenoegen over beleid, werkwijzen of voorzieningen. Wat opvalt is dat ik in toenemende mate word aangeschreven door vluchtelingen die mijn hulp vragen bij het verkrijgen van een verblijfsvergunning.

In 2003 had 24% van de door mij ontvangen brieven betrekking op het handelen van de provincie Zeeland zelf. Veelal ging het om zaken die niet tot mijn portefeuille behoren, zoals het fiets-voetveer, de Westerscheldetunnel en de Westerschelde Containerterminal. Ik word in zo'n geval ambtelijk door de betrokken afdeling geïnformeerd. Op basis van de verkregen informatie beantwoord ik de schrijver van de brief. Indien nodig betrek ik de betrokken portefeuillehouder bij de behandeling. De overige brieven (40%) zien vooral toe op allerlei, al dan niet

actuele, maatschappelijke vraagstukken. De onderwerpen lopen uiteen van de leefbaarheid op het platteland, volksgezondheid tot en met verzoeken om financiële hulp. Daarnaast zijn er nog een aantal "vaste" briefschrijvers die mij aanschrijven over bemiddelingen die in het verleden reeds door mij zijn afgedaan.

In alle hier voor weergegeven zaken ga ik volgens een vast stramien te werk, waarbij ik de briefschrijver bericht van de ontvangst van de brief en via diverse kanalen, hetzij binnen de provincie hetzij bij andere overheden, informatie vergaar. Ik probeer de zaken zoveel mogelijk binnen een redelijke termijn af te doen. De betekenis van een door mij bij een overheidsinstantie ingediend verzoek om bericht en raad dient niet te worden onderschat. De ambtsinstructie van de commissaris van de Koningin stelt namelijk dat aan dit verzoek dient te worden voldaan door degene tot wie het verzoek zich richt. In veel gevallen betekent dit dat de betrokken overheidsinstantie de zaak nog eens kritisch tegen het licht houdt, wat er in het gunstigste geval toe kan leiden dat alsnog aan het verzoek tegemoet wordt gekomen.

Doyenschap

Sinds 1 september 2003 ben ik doyen van de commissarissen van de Koningin. Dit houdt onder andere in dat ik voorzitter ben van de Kring van Commissarissen van de Koningin. Daarnaast zal ik de commissarissen vertegenwoordigen bij gelegenheden waarvoor een delegatie van de Kring van Commissarissen is uitgenodigd en zal ik als woordvoerder optreden wanneer de twaalf commissarissen gezamenlijk naar buiten treden. Mijn eerste officiële optreden als doyen, naast het voorzitterschap van de Kring, vond plaats in 2004. Ter gelegenheid van de geboorte van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Catharina-Amalia, ben ik samen met drie collega's op kraamvisite geweest bij de trotse ouders. Namens de commissarissen heb ik daar een cadeau aan mogen bieden. Deze gebeurtenis was zo bijzonder, dat ik, hoewel deze in 2004 plaatsvond, hiermee graag mijn jaarverslag over 2003 afsluit.

(Foto: Mechteld Jansen)

(Foto: A. Demes)

Werkzaamheden in het verslagjaar

Januari

- 06 januari 2003 Interview door studenten van Katholieke Universiteit Nijmegen, onderwerp: "Mogelijkheden Nederlandse decentrale overheden om positie Europese Unie te verbeteren"
- 07 januari 2003 Bijwonen nieuwjaarsbijeenkomst Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging (BZW)
Voorpremière nieuwe James Bond film
- 10 januari 2003 Nieuwjaarsreceptie Provinciaal Bestuur
Burgemeestersdiner
- 13 januari 2003 Presentatie rapporten "Leidraad Operationele Prestaties Zeeland" en "Leidraad Maatramp Zeeland"
- 14 januari 2003 Nieuwjaarsreceptie H.M. de Koningin
- 16 januari 2003 Interview Reformatorisch Dagblad inzake watersnoodramp en traumatische gevolgen
Workshop Kwaliteitsborging rampenbestrijding
- 18 januari 2003 In ontvangst nemen historische muziekgave van het Koninklijk Zeeuws Genootschap van Johan Snep, "three sonatas for viola da gamba and basso continuo"
Bijwonen concert Koninklijke Oratoriumvereniging Tot Oefening en Uitspanning "Israel in Egypt" van G.F. Händel
- 19 januari 2003 Diner EU-Czech Republic Joint Consultative Committee te Brussel
- 20 januari 2003 Joint Consultative Committee met Tsjechische Republiek te Brussel
- 21 januari 2003 Voorstelling film "In een Japanse Stroomversnelling" door Louis van Gasteren
- 22 januari 2003 Vergadering EUCC Nederland
- 23 januari 2003 Afscheidsreceptie W.P.A. Broeders, Hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat
- 24 januari 2003 Conference Young Farmers Conseil Européen des jeunes Agriculteurs, Rome
- 27 januari 2003 Bedrijfsbezoek aan Multtraship, Terneuzen
Vergadering Zwincommissie
- 28 januari 2003 Interview met BBC op Neeltje Jans

Februari

- 01 februari 2003 Aanbieding Fotoboek "De Ramp-50 jaar later" aan mevrouw Quaak-Moer
Nationale Herdenkingsbijeenkomst Watersnoodramp 1953
EO-herdenkingsdienst in Sint Jacobskerk te Vlissingen
- 04 februari 2003 Bedrijfsbezoek aan Van Lanschot Bankiers te Goes met college van gedeputeerde staten
- 05 februari 2003 Welkomstwoord ter gelegenheid van lezing door Willy Claes over globalisatie en mondialisering: "problemen in het planetaire dorp"
- 06 februari 2003 Bezoek aan Landgoed Hoogduin te Domburg
Bijwonen themabijeenkomst "Centre for Public Leadership "Visions on Governance for the 21st Century and the role of Public Leadership"
- 07 februari 2003 Uitvoering Requiem 1953; in het kader van de herdenking van de Watersnoodramp gecomponeerd door Douwe Eisenga
- 08 februari 2003 Bijwonen lezing door Aaron Betsky, directeur NAI over banaliteit van begrip veiligheid
- 10 februari 2003 Beëdiging nieuwe Korpschef Goudswaard en afscheid van de heer Dierckx
- 12 februari 2003 Bezoek Vietnamese delegatie aan Zeeland
Lezing ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van Rabobank West-Zeeuws Vlaanderen
- 17 februari 2003 Lunchbijeenkomst met Chileense ambassadeur en delegatie Nederlands Handels Centrum
- 18 februari 2003 Ontvangst van Young Management

- 19 februari 2003 Bijwonen Delta 2003-symposium "Nederland leeft met water"
- 21 februari 2003 Bijwonen Incanto Oude Muziek
- 22 februari 2003 Bijwonen lezing door Britten-specialist Donald Mitchell, aansluiten concertante uitvoering van Curlew River, Concertgebouw, Amsterdam
- 24 februari 2003 Gesprek financiering brandweervervoorzieningen Westerscheldetunnel
Bezoek staatssecretaris Van Aardenne en CDA-kamerleden aan Delta Middelburg
- 25 februari 2003 Evaluatiebijeenkomst olieverontreiniging Zwin, Brugge
- 26 februari 2003 Bijeenkomst Rotary Club Middelburg, presentatie verzorgd met als onderwerp "Koning Willem 1"
Presenteren van het weer met Piet Paulusma in het kader van de Provinciale Staten verkiezingen
- 27 februari 2003 Opening feestjaar 100 jaar Zeevaartschool
Bestuurlijke bijeenkomst over activiteiten, informatievoorziening en taken en verantwoordelijkheden eventueel militair optreden Irak, Utrecht
- 28 februari 2003 Overleg met de heren Datema en Roobol van Mission to Seafarers inzake stopzetting subsidie Rijk per 1-1-2005
Gesprek inzake 10-jarig bestaan Zeeuwse Scouts voor Roemenië
Korte inleiding over plattelandsvernieuwing en nuttigen boerenkoolmaaltijd met boeren en vertegenwoordigers overheden ter gelegenheid van oprichting agrarische natuurvereniging "Natuurlijk Walcheren"

Maart

- 01 maart 2003 Bijwonen lezing "Veiligheid vormgegeven", kunstcritica Anna Tilroe verbindt begrip veiligheid met cultuur
- 03 maart 2003 Bestuurlijk Overleg inzake veiligheid Westerschelde
Scoopera lijsttrekkersdebat "een Zee van ruimte..... maar voor wie?"
- 04 maart 2003 Open Dag Nederlandse provincies
- 10 maart 2003 Startbijeenkomst Nautische Adviesraad
Symposium ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de Stichting INLIA
- 11 maart 2003 Bezoek aan Damen Shipyards
Interview met David Buyze voor de Vlaamse televisie
Uitzending Omroep Zeeland in het kader van de Provinciale Statenverkiezingen
- 12 maart 2003 Start landelijke internetveiling door middel van de symbolische aankoop van een kunstwerk gemaakt door jongeren Kunstbende dit in het kader van een landelijke actie "Verbeeld de toekomst"
- 13 maart 2003 Sessie HBO Milieuonderwijs
- 14 maart 2003 Bezoek Ambassadeur van Duitsland, dr. E. Duckwitz
Interview voor NOS Journaal
Opening Westerscheldetunnel door H.M. de Koningin
- 15 maart 2003 Afscheid Provinciale Stoombootdiensten
- 17 maart 2003 Laatste PS-vergadering in oude samenstelling
- 18 maart 2003 Installatie F.P. Goudswaard tot Korpschef politie Zeeland
- 19 maart 2003 Bestuurlijke Overleg Veiligheid Westerscheldetunnel
- 21 maart 2003 Meelopen sponsorloop Aqua 4 all met groep 8 van de basisschool te Burgh-Haamstede
Opening Nationaal Congres SKAL "Is Zeeland nog aantrekkelijk genoeg voor de Duitse toerist"
- 22 maart 2003 Toespraak tijdens Nederlandse Dialectendag
- 25 maart 2003 In ontvangst nemen innovatieagenda 3DZ (jongeren en nieuwe ontwerpen voor Zeeland)
- 26 maart 2003 Nationale Boomfeestdag
- 27 maart 2003 Opening kreeftenseizoen 2003 tezamen met de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
- 28 maart 2003 Stuurgroepvergadering Ocean Farming
Jaarlijkse bijeenkomst Walchers Contact
- 31 maart 2003 Werkbezoek aan directie Ruimte, Milieu en Water

April

- 02 april 2003 Gesprek met delegatie van de Zeeuwse Milieu Federatie
Bezoek ambassadeur van Frankrijk, mevrouw A. Gazeau-Secret
- 03 april 2003 Opening PWG Bedrijfsveilige Kleding B.V. in Goes
- 04 april 2003 Bijeenkomst Europees Bosbouwoverleg in Brussel
- 10 april 2003 Inleiding voor Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen
- 11 april 2003 Vliegen met burgemeesters Kramer van Kapelle en Mulder van Hulst
Vergadering Zeeuwse burgemeesterskring
- 12 april 2003 Opening Pasveersloot (rioolwaterzuiveringsinstallatie) te Dreischor
Matthäus Passion te Aardenburg
- 14 april 2003 Overleg met de Gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen, ondertekening Euregionaal Rampenplan door de minister van Binnenlandse Zaken van België en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van Nederland
- 15 april 2003 Werkbezoek leden VEWIN aan Brussel, inleiding over Europese Instituties
- 16 april 2003 Zeeuws Veiligheidscongres
- 19 april 2003 Doop Luchtverdedigings- en Commandofregat door H.K.H. Prinses Máxima
- 22 april 2003 Kennismakingsgesprek met de heer Kallewaard (SPAR-ondernemer te Colijnsplaat) in het kader van de Zelfstandig Ondernemer Onderscheidt Zich Awards 2003 (Landelijke competitie om het beste zelfstandig ondernemerschap in de levensmiddelenbranche)
Viering Zadelhoff 100 jaar in beweging
- 24 april 2003 Afscheidsreceptie Bevelhebber der Zeestrijdkrachten Van Duyvendijk
- 25 april 2003 Afscheidsreceptie van de GS-leden de heren D.J.P. Bruinooge, L. Coppoolse, Ing. J.I. Hennekeij, en J.G. van Zwieten
Bijwonen Koninginnedagconcert te Amsterdam

Mei

- 12 mei 2003 Doopplechtigheid nieuwe locomotief voormalige NS-cargo vrachtbedrijf Raillion Benelux
- 13 mei 2003 Uitreiking Prins Bernhard Cultuurfonds Stimuleringsprijs
Voorlezen tijdens het Nationale Voorleesontbijt op Openbare Basisschool De Reiger te Heinkenszand
Overleg met staatssecretaris Phoa van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inzake stand van zaken emancipatie en familiezaken
- 15 mei 2003 Bezoek ambassadeur van Israël, E. Margalit
Diner bij Generaal De Veer, inspecteur-generaal van de krijgsmacht
- 19 mei 2003 Ontvangst delegatie Cypriotische middelbare scholieren
Bijeenkomst bestuur Stichting Molen De Vijf Gebroeders
Bijwonen bijeenkomst Atlantische Commissie "Why Europe matters" met ambassadeur van de Verenigde Staten Clifford M. Sobel
- 20 mei 2003 Bijeenkomst Resonansgroep Ondergronds Ruimtegebruik
- 21 mei 2003 Overleg met Onderzoekscmissie Nederlandse Luchtvaart en mevrouw Schulz, staatssecretaris van Verkeer en Water, inzake afsluiting zittingsperiode begeleidingscommissie
Beëdiging burgemeester J.F. Mulder van Axel
- 22 mei 2003 Lezing als voorzitter van Aqua 4 All tijdens congres Duurzaam Ondernemen van Van Hall Instituut en Swillion Business Development
- 23 mei 2003 Ochtendvoorzitter bij symposium "Week van de Zee" te Den Helder

Juni

- 12 juni 2003 Receptie van algemeen directeur Pechiney, de heer M. de Julien de Zélicourt
- 13 juni 2003 Opening nieuwe overslaghal Van Gansewinkel te Vlissingen-Oost
- 14 juni 2003 Ingebruikstelling zweefvliegtuig, Zweefvliegclub Axel
Paneldiscussie CDA symposium
Diner ter gelegenheid van de Roosevelt reünie

16 juni 2003	Bijwonen lezing van Valentijn Bijvanck over nieuw Zeeuws Museum
19 juni 2003	Lunchontmoeting met Councillors County of Essex Uitreiking Zeeuwse Innovatieprijs Emergo
21 juni 2003	Opening tentoonstelling "de hele wereld trekt naar Veere" Lunch met oud-president en nobelprijswinnaar voor de Vrede, Frederik W. De Klerk
22 juni 2003	Prijsuitreiking mooiste tuinenverkiezing Groei en Bloei in 's-Heer Arendskerke
25 juni 2003	Bezoek ambassadeur van Estland, Priit Pallum In ontvangst nemen boek "Afscheid van de boot – herinnering aan de Westerscheldeveren"
27 juni 2003	Toespraak tijdens seminar Calamiteitenbestrijding op water
Juli	
01 juli 2003	Beëidiging de heer J.A.H. Lonink, nieuwe burgemeester van Terneuzen Diner met Spaanse minister voor Regionale Aangelegenheden, Enrico La Loggia
03 juli 2003	Ontmoeting met Andreas Waseliewski, hoofd departement 1 ministerie Omgeving, Natuurbehoud en Landbouw Schleswig-Holstein
08 juli 2003	Overleg met de burgemeester van Borsele en Terneuzen inzake brandweer Westerscheldetunnel
09 juli 2003	Golfevenement met (oud) commissarissen van de Koningin en partner
Augustus	
18 augustus 2003	Concert Nationaal Jeugdorkest
20 augustus 2003	Bijwonen Voorlichtingsbijeenkomst over voortgang ontwikkelingsschets Schelde-Estuarium kanaal Gent-Terneuzen
21 augustus 2003	Vliegen met prijswinnaar Aqua for All, Ralf Beuken en prijswinnaar Kingori prijsvraag, Peggy Albers
26 augustus 2003	Opening Zeeland Nazomerfestival
28 augustus 2003	Afscheidsbijeenkomst van doyen van de Commissarissenkring mr. F.J.M. Houben
30 augustus 2003	Bijwonen wedstrijd "Blauwe Wimpel", Schelde Marinebouw
31 augustus 2003	Voorzingen Zeeuws volkslied in het kader van Zeeland Nazomer Festival
September	
05 september 2003	Jongerenmanifestatie Zeeuw Museum
08 september 2003	Diner college van Gedeputeerde Staten bij Gouverneur van Oost-Vlaanderen
10 september 2003	Bijeenkomst en diner in het kader van Film by the Sea met Ettore Scola
11 september 2003	Bijwonen presentatie rapport Countryside Exchange Project
12 september 2003	Opening kerk Biervliet
13 september 2003	Academische zitting ter gelegenheid van het 75 jarig bestaan van oudheidkundige kring De Vier Ambachten te Hulst
17 september 2003	Bezoek ambassadeur van de Verenigde Staten van Amerika, Clifford M. Sobel
18 september 2003	Bijeenkomst hulpverleners na de Watersnoodramp van 1953
22 september 2003	Forum in het kader van het Europees jaar voor de gehandicapten over de gevolgen van de miljoenennota voor gehandicapten en chronisch zieken Bijeenkomst Resonansgroep Veiligheid
23 september 2003	Herdenkingsdienst de heer prof. dr. L. Ginjaar
24 september 2003	Ontvangst ministeriële delegatie Georgië
26 september 2003	Bijeenkomst Comité van Aanbeveling Stichting Door Opvang en Ontmoeting Resocialisatie (Stichting DOOR)
29 september 2003	Nationale Zeeuwse Oesterpartij Receptie en boottocht t.g.v. Commissie DEVE/CDR
30 september 2003	Opening HABOG door H.M. de Koningin

Oktober

- 01 oktober 2003 Feestelijke ontvangst door Regio Randstad ter gelegenheid van het 10-jarig jubileum van vertegenwoordiging van 4 randstadprovincies (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) te Brussel
- 02 oktober 2003 Ontvangst van de directeur van Cinecity in Wijnegem (België)
- 06 oktober 2003 Gesprek met mevrouw L. Spies, CDA fractie Tweede Kamer
- 07 oktober 2003 Kennismaking Brussels Netwerk met EP-ers, medewerkers Europese Commissie en Permanente Vertegenwoordiging
- 10 oktober 2003 Bijwonen opening van het vernieuwde Bedrijfscomplex De Zuidhoek
- 15 oktober 2003 Overdracht Provinciale Archieven naar Zeeuws Archief
- 16 oktober 2003 Presentatie evaluierapport ongeval Westerscheldetunnel
- 17 oktober 2003 Bezoek Technopark Zeeland in Schoondijke
Opening Hydrauvision, Schoondijke
- 21 oktober 2003 Werkbezoek aan Sluis met College van Gedeputeerde Staten
- 22 oktober 2003 Presentatie Zeelandboek 7
- 23 oktober 2003 Opening Theater De Mythe, Goes
- 24 oktober 2003 Ontvangst delegatie University Californië
Benefietdiner "Zeeland helpt Cambodja"
- 25 oktober 2003 Bijwonen presentatie boek "Rond 't Hof" van Gerard Smallegange in aanwezigheid van minister-president Balkenende
Bijwonen Jona; een muziekstuk van Willem Breuker in opdracht van Stichting Nieuwe Muziek
- 27 oktober 2003 Bijwonen 1^e ronde WK Korfbal 2003
- 29 oktober 2003 Bijwonen uitreiking boekje Lo van Driel: "De kwestie Jobse"
Bijeenkomst Rotary: presentatie verzorgd met als onderwerp Koning Willem I
Opening feestavond Stichting Werkgroep Gehandicapten Walcheren in het kader van het Jaar van de Gehandicapten
- 30 oktober 2003 Stuurgroep Ocean Farmin STT

November

- 01 november 2003 Bijwonen KNFM Concertconcours
- 03 november 2003 Bijwonen opening expositie "Ploegens en Maaiens" van de stichting Cultureel Erfgoed Zeeland
- 05 november 2003 Bezoek Roemeense ambassadeur
- 06 november 2003 Congres Managing European Water Crises
- 10 november 2003 Gemeentebezoek Kapelle
- 15 november 2003 Uitreiking Four Freedoms Awards in Hyde Park, New York
- 17 november 2003 Bijwonen opening nieuwe Gezamenlijke Meldkamer politie door Minister Remkes
- 20 november 2003 Bestuurlijke Overleg MIT (Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport)
Bijwonen concert Zeeuws Orkest
- 21 november 2003 Bijwonen opening nieuwe atelier museum Paswerk Textielrestauratie en onthulling laatste gerestaureerde wandtapijt van de Zeeslagenserie "Rammekens" door H.M. de Koningin
- 23 november 2003 Bezoek aan Councillors County of Essex
- 25 november 2003 Excursie Commissie Sociale en Bestuurlijke Zaken naar de Westerscheldetunnel
Adviesgroep Ondergrond Ruimtegebruik
- 26 november 2003 Startsein project "Wereldschool" op "De Vossenburch" in Middelburg
- 28 november 2003 Opening Hoornbeeckcollege, Goes
- 29 november 2003 In ontvangst nemen boekje over geschiedenis wijk Griffioen, Middelburg, gemaakt door vrijwilligers uit deze wijk
Speech tijdens slotmanifestatie Stichting Plus-Min

December

- 04 december 2003 Lezing Koning Willem I voor Herensociëteit Belvedere, Veere
- 05 december 2003 Bijwonen Dankdienst mevrouw Van Aartsen-Step, aansluitend condoleren in de Wandelkerk
In ontvangst nemen Vlinderatlas Zeeuws Landschap
- 08 december 2003 Nautische Adviesraad
Bijwonen ProSes informatiebijeenkomst voor PS-leden en gemeenteraadsleden
- 09 december 2003 Overleg GS Zeeland en GS Zuid-Holland
- 15 december 2003 Gemeentebezoek Veere
- 16 december 2003 Werkbezoek aan Kenniswerf te Vlissingen met College van Gedeputeerde Staten
Brainstormbijeenkomst Aquacultuur
- 17 december 2003 Bijeenkomst promotie drs. A.P. de Klerk
Bijwonen (deel)symposium ter gelegenheid van het 150 jarig bestaan Waterleidingbedrijf Amsterdam
- 19 december 2003 In ontvangst nemen rapport Kamer van Koophandel over Westerschelde Container Terminal

Colofon

- Uitgave : Provincie Zeeland, maart 2004
- Coördinatie : drs. J.C. Bakker, Provincie Zeeland, afdeling Kabinet, Juridische Zaken en Bestuursondersteuning
- Omslag en Opmaak : Provincie Zeeland, afdeling Informatie Voorziening en Documentatie
- Druk : LnO drukkerij/uitgeverij, Zierikzee